

Макрон виграв битву, але не війну

Ризикована ставка Макрона спрацювала. Ультраправі залишилися далеко від влади – принаймні, на даний момент

Президент Франції Емманюель Макрон шокував усю країну (і весь світ), оголосивши в червні про проведення позачергових виборів – одразу після розгрому його партії ультраправим «Національним об'єднанням» на виборах до Європарламенту. Крім невеликої групи радників, Макрон не попередив про це нікого, включно з прем'єр-міністром Габріелем Атталем. Однак цей крок видавався ретельно спланованим. І для Макрона він спрацював доволі добре, бо поразка не перетворилася на катастрофу.

Після парламентських виборів 2022 року в Макрона залишилася лише відносна більшість у Національних зборах. Але залучаючи голоси ліворуч чи праворуч (або займаючись законотворчістю за допомогою указів), його уряд провів значні реформи, зокрема, підвищив пенсійний вік із 62 до 64 років і посилив імміграційну політику. Утім, як зізнавався Макрон своєму батькові ще два місяці тому, Національні збори стали «некерованими», і тому він збирається їх розпустити. Він шукав шляхи виходу із ситуації, що склалася. Адже в будь-якому разі на його уряд очікував вотум недовіри після літніх канікул, і він мав би впасти. Краще взяти бика за роги.

Коли 2017 року Макрона вперше було обрано президентом, він уявлявся бастіоном, що захищатиме від хвилі популізму вкрай правих, яка нищівно котилася Заходом, спочатку вибивши Велику Британію з Європи, а потім привівши Дональда Трампа до влади в США. Макрон переконливо виграв у Марін Ле Пен з партії «Національний фронт» (як тоді називалося «Національне об'єднання»), набравши 66 відсотків проти її 34 відсотків, і він повторив цей подвиг п'ять років потому, набравши 59 відсотків голосів.

Краще поборотися з

Однак потім популярність Макрона стала падати, а підтримка «Національного

партією RN зараз, ніж допустити подальше зростання її підтримки, завдяки якій Ле Пен могла опинитися в Єлисейському палаці 2027 року

об'єднання» – швидко зростати. Перші сигнали було видно вже на виборах до Європарламенту 2019 року, коли «Національне об'єднання» (скорочено RN) відтіснило партію Макрона на друге місце – 23 відсотки проти 22 відсотків. Через п'ять років, на червневих виборах до Європарламенту партія RN перемогла з 31 відсотком, випередивши «Ренесанс» Макрона більш ніж удвічі (15 відсотків).

Очевидний аргумент Макрона на користь негайного розпуску Національних зборів полягав у тому, що, потрапивши під пильну увагу під час короткої виборчої кампанії, партія Ле Пен почне тріщати по швах. Оскільки президентський термін Макрона закінчується тільки через три роки, краще було поборотися з партією RN зараз і спробувати позбавити попутного вітру її вітрила, ніж допустити подальше зростання її підтримки, завдяки якій Ле Пен могла опинитися в Єлисейському палаці у 2027 році.

Перед першим туром виборів з'ясувався той факт, що партія RN дає задній хід з багатьох ключових питань

Перед першим туром виборів дійсно почали з'являтися тріщини, зокрема, з'ясувався той факт, що партія RN дає задній хід з багатьох ключових питань. «Національні преференції» для громадян Франції порівняно з іноземцями в питаннях надання роботи, житла і соцзабезпечення? Більше такого пункту немає (залишилася тільки вимога заборонити людям із подвійним громадянством обіймати стратегічні посади в державі). Зниження податку на додану вартість до 5,5 відсотка? Тільки на газ, бензин та електрику. Вихід на пенсію в 60 років? У реальності партія RN збирається підвищити мінімальний пенсійний вік до 66 років для деяких категорій населення. Вихід з європейського ринку електроенергії? Можливо, так, можливо, ні. Відповідь змінюється залежно від того, кого ви запитуєте. Тільки в питанні імміграції партія RN зберігає послідовність, хоча багато чого з того, що вона пропонує, вже зроблено.

Проте партія RN впевнено виграла перший тур виборів, набравши 33 відсотки голосів, а коаліція Макрона «Разом» («Ensemble») посіла навіть не друге, а третє місце, поступившись поспіхом згуртованому альянсу лівих «Новий народний фронт», який отримав 28 відсотків. І все ж президентська коаліція поліпшила свій результат на п'ять відсоткових пунктів порівняно з виборами до Європарламенту: вона набрала 20 відсотків, що частково пояснюється високою явкою.

У другому турі тріщини стали перетворюватися на дірки. Під час виборчої кампанії всередині табору RN виявили тривожну кількість неонацистів, расистів і антисемітів, а багато хто з кандидатів партії продемонстрували явну некомпетентність і відсутність підготовки. Знову виникло «російське питання» (у 2017 році президентська заявка Ле Пен фінансувалася Кремлем), оскільки міністерство закордонних справ Росії публічно заявило про підтримку Жордана Барделли, нового голови RN.

У підсумку партії RN так і не вдалося домогтися абсолютної більшості, вона отримала набагато менше місць, ніж необхідні 289. Ба більше, ця партія фінішувала третьою, поступившись «Новому народному фронту» і альянсу «Разом», чії результати виявилися набагато кращими, ніж очікувалося. Сьогодні домінуючою силою в Національних зборах стали не вкрай праві, а ліві, хоча жоден із виборчих блоків (лівих, центристів і вкрай правих) не має абсолютної більшості.

Отже, що далі?

Хоча обговорюється можливість створення технократичного уряду на період проведення Олімпійських ігор, вірогіднішим є сценарій угоди «республіканських» партій, включно з комуністами, зеленими, соціалістами, центристами і консерваторами, про політичну програму на наступний рік.

Такого роду велика коаліція була чужа французькій політиці з моменту заснування Шарлем де Голлем П'ятої республіки

Такого роду велика коаліція була чужа французькій політиці з моменту заснування Шарлем де Голлем П'ятої республіки з її сильним президентом. Але вона була характерна для Третьої та Четвертої республік і добре знайома іншим країнам Європи. В останні кілька років, коли в уряді Макрона не було парламентської більшості, став помітний потенціал подібних домовленостей.

Іронія в тому, що саме така велика коаліція привела Макрона до президентської влади у 2017 році. Три роки – це довгий термін у політиці, і завдання наступного уряду (яким би він не був) полягає у вирішенні проблеми кризи вартості життя. Макрон виграв битву, але ще не виграв війну.

(c) Project Syndicate 2024



Г'юго Дрошон

Г'юго Дрошон (Hugo Drochon) – доцент кафедри політичної теорії Ноттінгемського університету, є автором книги *Nietzsche's Great Politics* (Princeton University Press, 2016).